

Roll No.

Total No. of Pages : 04

Total No. of Questions : 9

B.Tech.(AI&DS/AI&ML/CS/DS/ETE/CSE/ECE) (Sem.-4)

UNIVERSAL HUMAN VALUES

Subject Code : HSMC-122-18

M.Code : 77630

Date of Examination : 23-12-2025

Time : 3 Hrs.

Max. Marks : 60

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES :

1. SECTION-A is COMPULSORY consisting of TEN questions carrying ONE marks each.
2. SECTION-B contains FIVE questions carrying FIVE marks each and students have to attempt any FOUR questions.
3. SECTION-C contains FIVE questions with internal choice carrying SIX marks each and students have to attempt all questions.

SECTION-A

(10 × 1 = 10)

1. Answer the following :

- a) What is Holistic System?
समग्र प्रणाली क्या है?
सर्वव्यापी प्रणाली की है?
- b) What is value education?
मूल्य शिक्षा क्या है?
मूल सिद्धि का की है?
- c) What is Artistic - Value?
कलात्मक - मूल्य क्या है?
कलात्मक - मूल की है?
- d) What is value of any unit in the larger order?
बड़े आदेश में किसी भी इकाई का क्या मूल्य है?
बड़े आदेश में किसी भी इकाई का क्या मूल्य है?
- e) To be in a state of liking is
पसंद के हिसाब से एक अवस्था में होना है।
पसंद के हिसाब से एक अवस्था में होना है।

f) What is Material Order?

ਸਾਮਗਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਆ ਹੈ?

ਸਾਮਗਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?

g) The value "care" is related with body.

ਸੂਲ੍ਯ "ਧਿਆਨ" ਸ਼ਰੀਰ ਕੇ ਸਾਥ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

ਮੁੱਲ ਧਿਆਨ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

h) What is skill?

ਕੌਸ਼ਲ ਕਿਆ ਹੈ?

ਹੁਨਰ ਕੀ ਹੈ?

i) What are the activities and needs of self and body?

ਸਮਗਰ ਪ੍ਰਾਇਓਗਿਕਿਯੋਂ ਪਰਿਆਰਣ ਕੇ ਅਨੁਕੂਲ ਔਰ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਨਾ ਚਾਹਿਏ।

ਸਵੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਜਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੀ ਹਨ?

j) What do you mean by Respect?

ਆਪ ਕਾ ਸਮਮਾਨ ਸੇ ਕਿਆ ਸਤਲਬ ਹੈ?

ਤੁਹਾਡਾ ਆਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ?

SECTION-B

(5 × 4 = 20)

2. What in your opinion, is an effective way of ensuring prosperity in the family? What programs can you undertake in this respect?

ਆਪਕੀ ਰਾਯ ਮੇਂ, ਪਰਿਵਾਰ ਮੇਂ ਸਮ੍ਰਿਢਿ ਸੁਨਿਸ਼ਿਚਤ ਕਰਨੇ ਕਾ ਏਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਰੀਕਾ ਕਿਆ ਹੈ? ਏਸ ਸੰਬੰਧ ਮੇਂ ਆਪ ਕੌਨ ਸੇ ਕਾਰਯਕ੍ਰਮ ਅਪਨਾ ਸਕਤੇ ਹੈਂ?

ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕਾ ਕੀ ਹੈ? ਏਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ?

3. Indicate a few feasible steps to promote harmony in society and coexistence with nature.

ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਸਦ੍ਭਾਵ ਔਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਸਾਥ ਸਹ-ਅਸ਼ਿਤਵ ਕੋ ਬਢਾਵਾ ਦੇਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਕੁਝ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਦਮ ਬਤਾਏ।

ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਹੋਂਦ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸੰਭਵ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿਓ।

4. Write short note on the concept of preservation.

ਸੰਰਕਸ਼ਣ ਕੀ ਅਠਧਾਰਣਾ ਪਰ ਸੰਕਸ਼ਿਪਤ ਟਿਪਪਣੀ ਲਿਖਿਏ।

ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਛੋਟਾ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

5. What can be the basis of undivided society—the 'world family'.
 ਅਖੰਡ ਸਮਾਜ-‘ਵਿਸ਼ਵ ਪਰਿਵਾਰ’ ਕਾ ਆਧਾਰ ਕਯਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?
 ਅਣਵੰਡੇ ਸਮਾਜ-‘ਸੰਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰ’, ਦਾ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?
6. Define self regulation and health. How are the two related?
 ਸਵ:ਨਿਯਮਨ ਔਰ ਸਵਾਸਥਯ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਦੋਨੋਂ ਕੈਸੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।
 ਸਵੈ-ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਦੋਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਸਬੰਧਤ ਹਨ?

SECTION-C

(5 × 6 = 30)

7. What are the basic guidelines of value education?
 ਮੂਲਯ ਸਿੱਖਿਆ ਕੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਿਸ਼ਾਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਯਾ ਹੈ?
 ਮੁੱਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਿਸ਼ਾਨਿਰਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ?

OR

Describe in brief the salient values in human relationships.

ਮਾਨਵੀਯ ਰਿਸ਼ਤੋਂ ਮੇਂ ਸੰਖਿਪਤ ਮੁਖਯ ਮੂਲਯੋਂ ਕਾ ਵਿਕਰਣ ਦੇਂ।
 ਮਾਨਵੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

8. Differentiate between units and space. Who are the units self-organized in space?
 ਇਕਾਈਯੋਂ ਔਰ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਕੇ ਬੀਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ। ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਮੇਂ ਸਵ-ਸੰਗਠਿਤ ਇਕਾਈਯਾਂ ਕੌਨ ਹੈਂ?
 ਇਕਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਾੜ ਵਿਚਕਾ ਫਰਕ ਕਰੋ। ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਸੰਗਠਿਤ ਯੂਨਿਟ ਕੌਣ ਹਨ?

OR

How is a human-being co-existence of Self and Body? Explain Pre-conditioning, Sensation and Natural-Acceptance.

ਇੰਸਾਨ ਸਵਯੰ ਔਰ ਸਰੀਰ ਕਾ ਸਹ-ਅਸਤਿਤਵ ਕੈਸੇ ਹੈ? ਪੂਰਵ-ਮਾਨਯਤਾ, ਸੰਵੇਦਨਾ ਔਰ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਿਕ-ਸਵੀਕ੍ਰਿਤਿ ਸਮਝਾਓ।

ਮਨੁੱਖ ਸਵੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਹਿ-ਅਸਤਿਤਵ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਪੂਰਵ-ਮਾਨਤਾ, ਸੰਵੇਦਨਾ ਅਤੇ ਸਹਿਜ-ਸਵਿਕਰਿਤੀ ਸਮਝਾਓ।

9. What is harmony in family?
 ਪਰਿਵਾਰ ਮੇਂ ਤਾਲਮੇਲ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਬਤਾਓ।
 ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ।

OR

Compare the Four Orders in Nature on the basis of their salient aspects.

ਮੁਖਯ ਪਹਲੂਯੋਂ ਕੇ ਆਧਾਰ ਪਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਮੇਂ ਚਾਰ ਆਦੇਸ਼ੋਂ ਕੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।

ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।

10. What do you mean by coexistence? How are units in coexistence being in space?
ਸਹ-ਅਸ਼ਿਤਕ ਸੇ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝ਼ਤੇ ਹੈਂ? ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਮੇਂ ਝਕਾਝਯਾਂ ਸਹ ਅਸ਼ਿਤਕ ਮੇਂ ਕੈਸੇ ਹੈਂ?
ਸਹਿਹੋਂਦ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਇਕਾਈਆਂ ਸਹਿ-ਹੋਂਦ ਕਿਵੇਂ
ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?

OR

“Other than human order, the three orders are mutually fulfilling to each other”.
Explain with examples, why does human order fail to mutually fulfill itself and to
the other orders?

“ਮਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਕੇ ਅਲਾਕਾ, ਤੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਪਰਸਪਰ ਏਕ ਦੂਸਰੇ ਕੋ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ” ਤਦਾਹਰਣ
ਸਹਿਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ਕਿ ਮਾਨਕ ਕਯਕਸਥਾ ਸਕਯੰ ਤਥਾ ਅਨਯ ਆਝ਼ਾਅੋਂ ਕੋ ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਰੂਪ ਸੇ ਪੂਰਾ
ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਕਿਫਲ ਕਯੋਂ ਹੋ ਝਾਤੀ ਹੈ?

“ਮਨੁੱਖੀ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤਿੰਨੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ
ਹਨ”। ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ, ਮਨੁੱਖੀ ਆਰਡਰ ਆਪਸੀ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ
ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

11. What do you mean by conformance? Explain the conformance in the four orders.
ਅਨੁਰੂਪਤਾ ਸੇ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝ਼ਤੇ ਹੈਂ? ਚਾਰੋਂ ਆਦੇਸ਼ੋਂ ਮੇਂ ਅਨੁਰੂਪਤਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਝਿਏ।
ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਚਾਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ
ਕਰੋ।

OR

What do you understand by the definitiveness of ethical human conduct? Why is
this definitiveness desirable?

ਨੈਤਿਕ ਮਾਨਕੀਯ ਆਚਰਣ ਕੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਸੇ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝ਼ਤੇ ਹੈਂ? ਯਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਕਾਂਛਨੀਯ
ਕਯੋਂ ਹੈ?

ਤੁਸੀਂ ਨੈਤਿਕ ਮਨੁੱਖੀ ਆਚਰਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ
ਲੋ੝ੀਂਦੀ ਕਿਉਂ ਹੈ?

**Note : Any student found attempting answer sheet from any other person(s), using
incriminating material or involved in any wrong activity reported by evaluator shall be
treated under UMC provisions.**

**Student found sharing the question paper(s)/answer sheet on digital media or with any
other person or any organization/institution shall also be treated under UMC.**

**Any student found making any change/addition/modification in contents of scanned
copy of answer sheet and original answer sheet, shall be covered under UMC provisions.**